

METING 2008

Monitor Regionaal Kompas Oost-Veluwe

M. van Zwieten

B. Bieleman

INTRAVAL

bureau voor onderzoek & advies

Monitor Regionaal Kompas Oost-Veluwe

November 2009

INRAVAL
Groningen-Rotterdam

COLOFON

© St. INTRAVAL

Postadres:
Postbus 1781
9701 BT Groningen
E-mail *info@intraval.nl*

Kantoor Groningen:
St. Jansstraat 2C
Telefoon 050 - 313 40 52
Fax 050 - 312 75 26

Kantoor Rotterdam:
Goudsesingel 184
Telefoon 010 - 425 92 12
Fax 010 - 476 83 76

November 2009

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of anderszins, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Tekst:	M. van Zwieten, B. Bieleman
Opmaak:	M. Boendermaker
Omslag:	E. Cusiel
Druk:	Repro GMW
Opdrachtgever:	Gemeente Apeldoorn

ISBN-13: 978 90 8874 080 0

RESULTATEN

Het Regionaal Kompas Oost-Veluwe 2008-2011 bevat een meerjarenvisie en een plan van aanpak voor de maatschappelijke zorg in de regio Oost-Veluwe, bestaande uit de gemeenten Apeldoorn, Brummen, Epe, Heerde en Voorst. Het geeft daarmee invulling aan een groot deel van de gemeentelijke taken en verantwoordelijkheden op een drietal prestatievelden van de Wmo: 7. Maatschappelijke opvang; 8. Openbare geestelijke gezondheidszorg (O)GGz; en 9. Verslavingsbeleid.

In deze brochure wordt aan de hand van registratiegegevens aandacht besteed aan de behaalde resultaten in het jaar 2008 in de regio Oost-Veluwe. Waar mogelijk worden de gegevens van de gemeente Apeldoorn vergeleken met de jaren 2004 tot en met 2007 die in de Monitor daklozen en harddrugverslaafden 2008 staan beschreven. Het jaar 2008 is een overgangsjaar; vanaf het peiljaar 2009 worden door de betrokken instellingen gegevens vastgelegd die meer inzicht zullen geven in de resultaten.

Doel van de maatschappelijke zorg is dat personen zo volwaardig mogelijk en zelfredzaam mogelijk mee kunnen doen in de samenleving met een aanvaardbare kwaliteit van leven. Dit moet worden bereikt door het realiseren van samenhangende, integrale, individuele trajecten voor preventie, toeleiding, opvang en (na)zorg voor kwetsbare personen met meervoudige problematiek die behoren tot de doelgroep van maatschappelijke zorg (Regionaal Kompas Oost-Veluwe 2008 tot en met 2011).

Doelgroepen

De definitie van de brede doelgroep van het Regionaal Kompas Oost-Veluwe luidt als volgt:

1. de aanwezigheid van problemen op twee of meer van de volgende leefgebieden
  - a. zorg (geestelijke gezondheid, lichamelijke gezondheid en zelfverzorging),
  - b. wonen, c. dagbesteding, d. financiën, e. sociaal netwerk, f. veiligheid, èn
2. leidend tot het niet voldoende in staat zijn om in de eigen bestaansvoorwaarden te voorzien (niet zelfredzaam) en/of leidend tot overlast voor de directe omgeving, èn
3. een gebrek aan mogelijkheden om de problemen op te lossen, door het geen hulp willen vragen (zorgmijders) of door de afwezigheid van een adequate hulpvraag dan wel de afwezigheid van een toegankelijk en adequaat aanbod van de zorg (zorgmissers).

Om de verschillende doelgroepen die binnen de brede doelgroep vallen (feitelijk daklozen, residentieel daklozen, potentieel daklozen, zwerfjongeren, tienermoeders en opiaatverslaafden) te onderscheiden wordt gebruik gemaakt van de definities die in matrix 1 staan vermeld. Deze definities komen overeen met de gehanteerde definities in het Regionaal Kompas Oost-Veluwe 2008-2011 en in het Plan van Aanpak Maatschappelijke Opvang van de G4.

Matrix 1 Definities doelgroepen

Doelgroep	Definitie
Feitelijk dakloos	Personen die niet beschikken over een eigen woonruimte en die voor een slaapplek gedurende de nacht ten minste één nacht (in de maand) waren aangewezen op buiten slapen ofwel overnachten in de open lucht en in overdekte openbare ruimten (portieken, fietsenstallingen, stations, winkelcentra of een auto) en binnen slapen in passantenverblijven van de maatschappelijke opvang, inclusief eendaagse noodopvang, of binnen slapen bij vrienden, kennissen of familie, zonder vooruitzichten op een slaapplek voor de daarop volgende nacht.
Residentieel dakloos	Personen die als bewoner staan ingeschreven bij instellingen voor maatschappelijke opvang (internaten en sociale pensions, woonvoorzieningen op basis van particulier initiatief dat zich richt op semi-permanente bewoning door daklozen en particuliere commerciële pensions waar voornamelijk daklozen wonen). Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen personen die minder dan een jaar staan ingeschreven en personen die langer dan een jaar staan ingeschreven.
Potentieel dakloos	Personen die <ul style="list-style-type: none"> • nog of weer zelfstandig wonen en bij wie sprake is van een ernstige multi-problematiek die niet in staat zijn die problemen zelfstandig op te lossen. Vaak ontbreekt een adequate hulpvraag. Bij deze groep speelt langdurige zorgafhankelijkheid als gevolg van een combinatie van factoren, zoals psychiatrische problemen, ernstige psychosociale problemen, verslavingsproblemen, (draaideur)-criminaliteit, zorgmijding en problemen op andere leefgebieden; • voorafgaand aan ontslag uit detentie of de klinische zorg niet beschikken over zelfstandige woonruimte en een zorgvraag hebben; • dakloos dreigen te worden door dreigende uithuiszetting.
Zwerfjongeren	Jongeren tot en met 23 jaar die voldoen aan één of meer van de volgende situaties: instabiele woonsituatie (met een hulpbehoefte); instabiele woonsituatie (potentieel); en meervoudige (dreigende) problematiek (zorgmissers, (zorgwekkende) zorgmijders, meervoudig risico).
Tienermoeders	(Aanstaande) moeders tot en met 23 jaar met problemen op twee of meer van de volgende leefgebieden: zorg; wonen; dagbesteding; financiën; sociaal netwerk; en veiligheid; én/of leidend tot het niet voldoende in staat zijn om in de eigen bestaansvoorwaarden te voorzien (niet zelfredzaam) en/of leidend tot overlast voor de directe omgeving; én/of een gebrek aan mogelijkheden om de problemen op te lossen, door het geen hulp willen vragen (zorgmijders) of door de afwezigheid van een adequate hulpvraag dan wel de afwezigheid van een toegankelijk en adequaat aanbod van de zorg (zorgmissers).
Opiaat-verslaafden	Personen die verslaafd zijn aan opiaten (stoffen die uit de papaverplant worden gehaald). Tot opiaten worden onder andere opium, morfine en heroïne gerekend. Methadon is een kunstmatig opiaat en wordt in een laboratorium gemaakt.

Registraties

Voor een nadere bepaling van de omvang en samenstelling van de doelgroepen zijn, met behulp van idents (eerste twee letters van de achternaam en geboortedatum) geanonimiseerde gegevens verzameld bij: politie; Iriszorg; Tactus verslavingszorg; Leger des Heils; Horeb; GGNet; en Omnizorg. De gegevens geven inzicht in het bereik van de instellingen, de overlap tussen de instellingen en de achtergrondkenmerken van de geregistreerden.

Politiegegevens

Om een zo volledig mogelijk beeld te krijgen van de in de politiebestanden voorkomende harddrugsverslaafden, alcoholisten en daklozen zijn gegevens opgevraagd uit twee verschillende registratiesystemen. Ten eerste zijn gegevens verkregen uit het Herkenningsstelsel (HKS). Het gaat hierbij om kwantitatieve informatie over verdachten met de gevarenclassificatie 'harddrugsgebruiker' die in 2008 door de politie zijn aangehouden. De cijfers uit HKS betreffen de gemeente Apeldoorn. De HKS gegevens van de overige gemeenten konden niet worden verkregen, omdat daar een invoerachterstand is van ongeveer twee jaar. Tevens zijn gegevens opgevraagd uit het Bedrijfsprocessensysteem

(BPS). In het BPS wordt een groot deel van de politieactiviteiten uitgebreid en gedetailleerd vastgelegd. Voor 2008 is op handmatige wijze op grond van de beschrijving van de aard van de situatie en de beschrijving van de verdachte nagegaan of een verdachte dakloos is en/of er een relatie met drugs, alcohol kan worden gelegd.

Overige instellingen

Daarnaast is aan Iriszorg, GGNet, het Leger des Heils, Horeb, Tactus Verslavingszorg en Omnizorg gevraagd gegevens aan te leveren over personen, behorend tot één van de doelgroepen, die in 2008 gebruik hebben gemaakt van de betreffende instellingen.

- IrisZorg is een instelling voor verslavingszorg en maatschappelijke opvang, die in januari 2007 is ontstaan uit een fusie tussen Arcuris, De Grift en Passade maatschappelijke opvang.
- GGNet is een instelling voor geestelijke gezondheidszorg waarbinnen ook de OGGZ valt. De Openbare Geestelijke Gezondheidszorg (OGGZ) omvat alle activiteiten op het gebied van de geestelijke volksgezondheid, die worden uitgevoerd niet op geleide van een vrijwillige, individuele hulpvraag.
- Leger des Heils heeft de volgende voorzieningen voor de doelgroepen: Behandeling de Wending; Woon en werktraining de Wending; Woonbegeleiding de Wending; en Zorg Thuis Stedendriehoek.
- Horeb is een christelijke therapeutische woon- en leefgemeenschap in Beekbergen waar (ex-)verslaafden uit geheel Nederland verblijven.
- Tactus Verslavingszorg biedt hulp aan personen die in de problemen komen door alcohol, drugs, medicijnen, gokken en/of eten.
- In september 2008 opende Omnizorg Apeldoorn zijn deuren voor dak- en thuislozen, verslaafden en GGz-cliënten. Onder de naam Stichting Omnizorg Apeldoorn vervullen de medewerkers van Tactus Verslavingszorg, IrisZorg en Riwis Zorg & Welzijn (voormalig RIBW Oost-Veluwe) alle zorgfuncties in één gebouw.

Regionaal Kompas Oost-Veluwe

In het Regionaal Kompas Oost-Veluwe worden concrete doelen genoemd over het aantal cliënten dat dient te worden bereikt en aan wie een traject moet worden aangeboden. In tabel 1 staan de behaalde resultaten in 2008 weergegeven. Een deel van de gegevens wordt vanaf peiljaar 2009 door de instellingen vastgelegd en aangeleverd.

Tabel 1 Indicatoren Regionaal Kompas Oost-Veluwe

	Peiljaar 2008
OGGz aantal in zorg	131 (waarvan 25 dakloos)
Preventieve woonbegeleiding	
Aantal deelnemers preventieve woonbegeleiding	109
Aantal deelnemers doorverwezen naar vervolgbegeleiding	58
Aantal deelnemers beëindigd	91
Aantal deelnemers dat bij beëindiging nog op hetzelfde adres woont	83
Blijvend positief resultaat - wordt in de toekomst gemeten	vanaf peiljaar 2009
Huisuitzettingen	
Aantal lopende betalingsregelingen vier corporaties	3.652
Aantal overdrachten aan de deurwaarder door vier corporaties	405
Aantal vonnissen tot huisuitzetting bij vier corporaties	162
Aantal daadwerkelijke huisuitzettingen bij de vier corporaties	26
Percentage huisuitzettingen t.o.v. aantal betalingsregelingen	0,7%
Zwerfjongeren	
Zwerfjongeren opgespoord, geregistreerd en intakegesprek gevoerd	vanaf peiljaar 2009
Zwerfjongeren waarmee een traject is gestart	vanaf peiljaar 2009

Tabel 1 Indicatoren Regionaal Kompas Oost-Veluwe (vervolg)

Tienermoeders	
Tienermoeders opgespoord, geregistreerd en intakegesprek gevoerd	Alle meldingen zijn geregistreerd bij het coördinatiepunt. Het resultaat in december 2008 (na een half jaar): bij vier is een eerste gesprek gepland; bij 17 zijn lijnen voor hulpverlening uitgezet; bij acht zijn trajecten opgestart, de voortgang wordt gemonitord; drie dossiers zijn afgesloten; en bij drie is sprake van zorgmijding.
Tienermoeders waarmee een traject is gestart	
Opiaatverslaafden	
Aantal opiaatverslaafden in specifiek abstinentieprogramma	vanaf peiljaar 2009
Percentage opiaatverslaafden dat programma succesvol afrondt	vanaf peiljaar 2009
Daklozen	
Feitelijk daklozen opgespoord/geregistreerd/intakegesprek gevoerd	vanaf peiljaar 2009
Feitelijk daklozen waarmee een traject is gestart	vanaf peiljaar 2009
Traject succesvol, doorstroom naar residentieel/zelfstandig wonen	vanaf peiljaar 2009
Residentieel dakloos tot één jaar: gescreend en AWBZ optimaal ingezet	vanaf peiljaar 2009
Residentieel dakloos langer dan één jaar: gescreend en AWBZ optimaal ingezet	vanaf peiljaar 2009

Plan van Aanpak Maatschappelijke Opvang

In tabel 2 staan de indicatoren uit het Plan van Aanpak Maatschappelijke Opvang (van de vier grote steden) weergegeven. Een groot deel van deze gegevens wordt vanaf peiljaar 2009 voor de regio Oost-Veluwe door de instellingen geregistreerd en aangeleverd.

Tabel 2 Indicatoren Plan van Aanpak Maatschappelijke Opvang, Oost-Veluwe¹

	Peiljaar 2008
Aantal inwoners Oost-Veluwe	251.150
Huisuitzetting	
Aantal huisuitzettingen bij woningcorporaties	26
% ontruimde woningen op het aantal corporatiewoningen	0.14%
Aantal uit huis gezette personen dat zich meldt bij de maatschappelijke opvang binnen 30 dagen na huisuitzetting en in die periode dakloos was	Vanaf peiljaar 2009
Detentie	
Aantal tot de doelgroep behorende ex-gedeteneerde personen dat zich meldt bij de maatschappelijke opvang binnen 30 dagen na ontslag uit detentie en in die periode dakloos was	Vanaf peiljaar 2009
Zorg	
Aantal tot de doelgroep behorende personen dat zich meldt bij de maatschappelijke opvang binnen 30 dagen na ontslag uit een zorginstelling en in die periode dakloos was	Vanaf peiljaar 2009
Aantal tot de doelgroep behorende personen dat zich meldt bij de maatschappelijke opvang ongeacht na hoeveel dagen en ongeacht de reden. (aanname: binnen 30 dagen)	575 ¹

¹ Aantal unieke personen dat zich in 2008 heeft gemeld bij Iriszorg (Beekbergen, Dagopvang en Nachtopvang).

¹ Vanaf 2009 worden deze kengetallen voor alle 43 centrumgemeenten uniform gemeten door het Trimbosinstituut. De gegevens van de regio Oost-Veluwe zullen in de Monitor Regionaal Kompas meting 2009 worden vergeleken met vergelijkbare gemeenten en/of regio's.

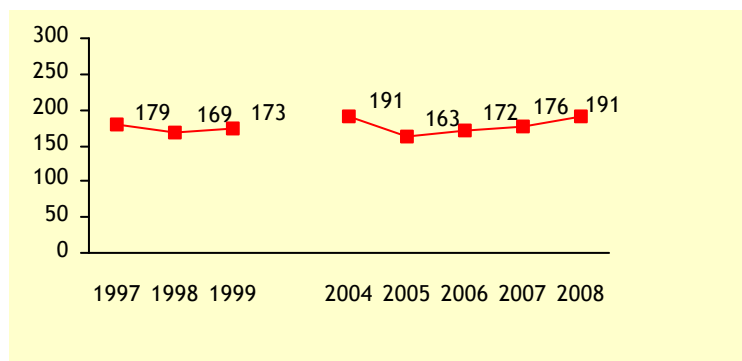
Tabel 2 Indicatoren Plan van Aanpak Maatschappelijke Opvang, Oost-Veluwe (vervolg)

Traject en stabiele mix	
Aantal tot de doelgroep behorende personen met een intake en een opgesteld individueel trajectplan	Vanaf peiljaar 2009
Aantal tot de doelgroep behorende personen voorzien van een stabiele mix van verblijf, inkomen en zorg ²	Vanaf peiljaar 2009
Overlast	
Aantal tot de doelgroep behorende personen met een intake en een opgesteld individueel trajectplan dat in één jaar vijf of meer keer in de systemen van politie en justitie voorkomt	Vanaf peiljaar 2009

Dakloosheid

De problematiek rond dakloosheid is in kaart gebracht met behulp van gegevens van de maatschappelijke opvang en de politie.³ Op basis van de beschikbare gegevens is een omvangsschatting van de daklozen (zowel geregistreerde als niet-geregistreerde) in Apeldoorn gemaakt en het minimum aantal (alleen geregistreerde) berekend. In figuur 1 staan de minimum aantallen weergegeven.

Figuur 1 Minimum aantal daklozen in Apeldoorn 1997 -1999 en 2004 - 2008

- Het minimum aantal daklozen neemt tussen 2005 en 2008 toe (van 163 naar 191).
- De omvangsschatting van het aantal daklozen verandert weinig en ligt jaarlijks op zo'n 300, met uitzondering van de omvangsschatting voor het jaar 2007 (264).

Verslaving

De verslavingsproblematiek is in kaart gebracht met behulp van gegevens van Tactus Verslavingszorg en de politie.⁴ Op basis van de beschikbare gegevens is een omvangsschatting van de opiaatverslaafden (zowel geregistreerde als niet-geregistreerde) in

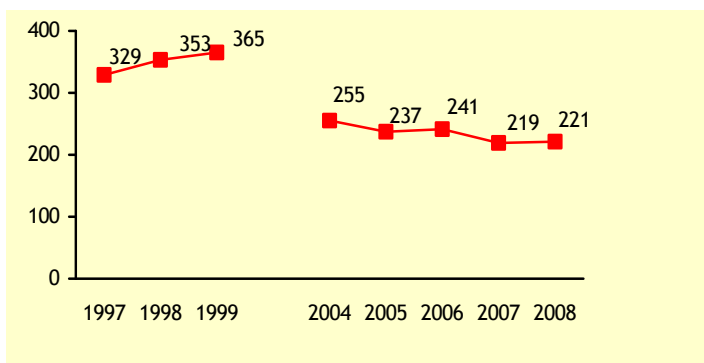
² Er is sprake van een stabiele mix als gedurende drie maanden sprake is van stabiele huisvesting, inkomen en contact met hulpverlening.

³ Met de registraties van de politie (Bedrijfsprocessensysteem) en de maatschappelijke opvang (nachtopvang) is voor 2004 tot en met 2008 een omvangsschatting gemaakt van het aantal feitelijke daklozen dat op enig moment in Apeldoorn aanwezig is geweest. Uit het systeem van de nachtopvang zijn alleen personen meegenomen die hier tien nachten of meer hebben doorgebracht.

⁴ Met de gegevens van de verslavingszorg en de politie (Herkenningssysteem) is een omvangsschatting gemaakt van het aantal opiaatverslaafden onder de harddrugverslaafden in Apeldoorn. Uit de registraties van de verslavingszorg zijn alleen personen meegenomen waarbij als eerste of tweede middel heroïne staat geregistreerd. Bij de politie gaat het om verdachten met de gevarenclassificatie harddrugverslaafd. Personen die alleen cocaïne gebruiken krijgen meestal niet deze classificatie, aangezien hiervoor geen speciale medische zorg benodigd is, voor opiaatverslaafden wel.

Apeldoorn gemaakt. Tevens is het minimum aantal (alleen geregistreerde) opiaat-verslaafden berekend. In figuur 2 staan de minimum aantallen weergegeven.

Figuur 2 Minimum aantal opiaatverslaafden Apeldoorn 1997 - 1999 en 2004 -2008

- Het minimum aantal opiaatverslaafden lijkt te dalen; van ruim 300 eind jaren 90 naar ruim 200 in 2008.
- De omvangsschatting ligt jaarlijks rond de 500 (met een uitschieter in 2004 door een registratie-effect).

Bereik instellingen

Aan de hand van de aangeleverde registratiegegevens over het jaar 2008 worden hieronder enkele kenmerken vermeld van de personen die de instellingen bereiken (tabel 3).

Tabel 3 Aantallen en kenmerken geregistreerden, 2008

	Aantal	Gemiddelde leeftijd	% man
Politie: HKS (Apeldoorn)	87	42	94
Politie: BPS (Apeldoorn) dakloos en/of verslaafd	209	41	niet bekend
TACTUS: methadonverstrekking	209	46	86
TACTUS: OAC en Omnizorg drugs	134	44	86
TACTUS: OAC en Omnizorg alcohol	28	47	96
Iriszorg: nachtopvang ¹	135	42	84
Iriszorg: Beekbergen	171	58	92
Iriszorg: dagopvang ²	196	42	81
Leger des Heils	174	48	78
OGGZ (dakloos)	25	41	92
OGGZ (geheel)	131	51	66
Outreachinge Hulpverlening	88	21	71
Horeb	325	38	98

¹ Alleen personen die tien nachten of meer gebruik hebben gemaakt van de nachtopvang.

² Alleen personen die tien dagen of meer gebruik hebben gemaakt van de dagopvang.

- In 2008 loopt de gemiddelde leeftijd uiteen van 21 jaar tot 58 jaar. De jongste groep is met name bekend bij de outreachende hulpverlening, terwijl de oudste groep vooral wordt opgevangen door de afdeling van Iriszorg in Beekbergen.

